

คำวินิจฉัยของ นายชวน หลีกภัย ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๖/๒๕๕๑

วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคมวลชน

ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองมีหนังสือลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ แจ้งว่าเพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๗๓ วรรคสองของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคมวลชนเนื่องจากพรรคมวลชนไปรวมกับพรรคความหวังใหม่ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่เป็นหลัก ตามที่หัวหน้าพรรคมวลชนและหัวหน้าพรรคความหวังใหม่ได้ร่วมกันมีหนังสือแจ้งมายังประธานกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองและทั้งสองพรรคมีมติเอกฉันท์ให้รวมพรรค

ข้อพิจารณาในเรื่องนี้จึงมีประเด็นว่า

๑. ศาลรัฐธรรมนูญควรรับเรื่องไว้พิจารณาหรือไม่

๒. ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยในเรื่องนี้และมีคำสั่งยุบพรรคมวลชนได้หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ และมาตรา ๗๓ บัญญัติว่า “มาตรา ๖๕ พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้
...(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕....

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

“มาตรา ๗๓ ในกรณีที่การรวมพรรคการเมืองเป็นการรวมพรรคการเมืองหนึ่งหรือหลายพรรคการเมืองเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับอีกพรรคการเมืองหนึ่งที่เป็นหลัก ให้พรรคการเมืองที่จะรวมกันขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมือง

เมื่อที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองเห็นชอบให้รวมกันแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองที่จะรวมกันทุกพรรคการเมืองร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองต่อนายทะเบียน และให้นายทะเบียนดำเนินการตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้พรรคการเมืองที่รวมเข้ากับอีกพรรคการเมืองที่เป็นหลักนั้นยุบไปนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งและให้นำมาตรา ๗๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

คำร้องของประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ส่งมายังศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปตามเจตนารมณ์ของมาตรา ๖๕ วรรคสองและมาตรา ๗๓ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ คือ

๑. เป็นผลจากการประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองที่จะรวมกันทั้งสองพรรคและมีมติเป็นเอกฉันท์ทั้งสองพรรค
๒. มีพรรคการเมืองหนึ่งประสงค์จะไปรวมกับพรรคการเมืองอีกพรรคหนึ่งที่เป็นหลัก
๓. แจ้งเหตุมายังนายทะเบียนพรรคการเมืองร่วมกันและนายทะเบียนพรรคการเมืองส่งคำร้องมายังศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวัน
๔. อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ชัดเจนในมาตรา ๖๕ วรรคสองและมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ แล้ว

อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้ชัดเจนนี้โดยความเห็นชอบของรัฐสภาซึ่งในการผ่านพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ อันมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ เป็นไปตามมาตรา ๘๒ ของรัฐธรรมนูญซึ่งบัญญัติว่า “ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา” ดังนั้น การตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้จึงเป็นไปตามกระบวนการนิติบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแล้ว

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญจะเห็นได้ว่า มีบทบัญญัติรับรองเสรีภาพของบุคคลในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๔๗ และมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการเลิกพรรคการเมืองตามมาตรา ๓๒๘ ซึ่งกำหนดว่า “นอกจากที่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญ... (๒) การเลิกพรรคการเมือง ทั้งนี้ โดยมีให้นำเอาเหตุที่พรรคการเมืองไม่ส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้ง หรือเหตุที่ไม่มีสมาชิกของพรรคการเมืองได้รับเลือกตั้ง มาเป็นเหตุให้ต้องเลิกหรือยุบพรรคการเมือง” ในกรณีพรรคมวลชนมีมติไปรวมกับพรรคความหวังใหม่นี้ปรากฏว่าพรรคมวลชนมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสองคน

ในส่วนบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญในการยุบพรรคการเมืองมีกำหนดไว้ในมาตรา ๑๑๘ ของรัฐธรรมนูญอีกด้วยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อ....

“...(๕) ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเป็นสมาชิก และไม่อาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง ในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนดหกสิบวันนั้น” บทบัญญัตินี้กำหนดอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่จะยุบพรรคการเมืองได้ในกรณีอื่นๆ นอกเหนือจากมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญ การที่มาตรา ๖๕ วรรคสอง และมาตรา ๗๓ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองบัญญัติให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญในการสั่งยุบพรรคการเมืองนี้นับเป็นกรณีอื่นๆ ดังกล่าวได้ ซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญมาตรา ๓๒๘ (๒) แล้ว

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าหัวหน้าพรรคมวลชนและหัวหน้าพรรคความหวังใหม่ร่วมกันแจ้งการรวมพรรคต่อประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๑ ซึ่งขณะนั้นพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ ยังมีผลบังคับใช้อยู่ แต่กระบวนการทางกฎหมายเกี่ยวกับการยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ ยังไม่สิ้นสุดลง เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฉบับใหม่นี้ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญในการสั่งยุบพรรคการเมือง ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยในเรื่องนี้ได้และศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งให้ยุบพรรคการเมืองเมื่อมีเหตุครบถ้วนตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดต่อไปได้

จากข้อพิจารณาข้างต้น จึงมีคำวินิจฉัย ดังนี้

๑. ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับเรื่องไว้พิจารณาวินิจฉัยได้
๒. ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งให้ยุบพรรคมวลชนได้ตามที่ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองส่งคำร้องมา โดยเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ แล้ว
๓. เพื่อให้พรรคมวลชนสิ้นสภาพโดยสมบูรณ์ตามกฎหมาย ศาลรัฐธรรมนูญจึงสั่งให้ยุบพรรคมวลชน

นายเชาวน์ สายเชื้อ
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ